‘Het is van belang om meer dan één taal te beheersen’

Antonella Sorace is hoogleraar ontwikkelingslinguïstiek aan de Universiteit van Edinburgh. In haar onderzoek richt ze zich vooral op tweetaligheid; ze is overtuigd van de positieve effecten ervan.

tekst **MINA ETEMAD**
foto **MATS VAN SOOLINGEN**

Zitten er veel voordelen aan tweetalig opgroeien?

“Ja, ik denk dat kinderen die tweetalig opgroeien geluk hebben. Tweetaligheid verandert de hersenen op een positieve manier. Zulke kinderen snappen veel beter hoe taal in elkaar steekt en vinden het makkelijker om een derde of een vierde taal te leren. Hun geest opent zich door iets simpels als weten dat je hetzelfde object op twee manieren kunt benoemen. Tweetalige kinderen weten daarnaast dat het mogelijk is om een verschillend perspectief op dingen te hebben – ook buiten de taal om. In de hedendaagse maatschappij is dat begrip voor meerdere perspectieven belangrijk om respect en tolerantie te creëren.”

Doet u alleen onderzoek naar tweetaligheid onder kinderen?

“In Edinburgh bestuderen we tweetaligheid gedurende de gehele levensloop van mensen. We bestuderen kinderen die vanaf hun geboorte twee talen leren, kinderen die eerst de ene taal leren en dan een andere, maar ook volwassenen die een vreemde taal leren. Onze focus ligt vooral op naar school gaande kinderen. Sommigen van hen spreken thuis een andere taal dan op school; wanneer ze naar school gaan, neemt de taal die daar wordt gesproken een prominentere plek in hun leven in. We kwamen erachter dat dat geen negatieve invloed heeft op hun tweetaligheid; zolang ze de taal die ze thuis spreken blijven horen, leren kinderen prima twee talen.”

‘Tweetaligheid is niet verwarrend of schadelijk, maar kan juist heel erg goed zijn’

Kan het leren van meer dan één taal in een ander geval wel schadelijk zijn voor de ontwikkeling van een kind?

“Daar is geen bewijs voor gevonden. De boodschap die ik probeer uit te dragen is dat tweetaligheid niet verwarrend of schadelijk is, maar dat het juist heel erg goed kan zijn.”

Hier in Nederland leren kinderen al vanaf jonge leeftijd Engels. Valt dit ook onder tweetaligheid?

“Ja, ik gebruik het woord tweetaligheid op een brede manier. Ik noem mezelf tweetalig, omdat ik meer dan één taal ken en gebruik op regelmatige basis, ook al heb ik Engels pas veel later geleerd dan Italiaans en heb ik een accent wanneer ik het eerste spreek. Nederlanders staan erom bekend dat ze goed zijn in Engels. In Engeland leren mensen nauwelijks andere talen, omdat hun taal overal op de wereld wordt gesproken. Dat is een privilege, maar ook een probleem; zij hebben niet de taalvaardigheden of de voordelen die meertaligheid met zich meebrengt.”

U noemt al dat Engels over de gehele wereld een steeds belangrijker taal wordt. Vindt u dat een goede ontwikkeling?

“Soms zorgt dat ervoor dat regionale talen minder worden gewaardeerd. Iedereen wil dat zijn kinderen Engels leren. Ze geloven niet dat hun eigen taal bruikbaar is. Onze boodschap is dat alle talen nuttig zijn. Het is belangrijk om meer dan één taal in de hersenen te hebben, niet hoeveel mensen die taal spreken. Natuurlijk is dat op een andere manier belangrijk, maar niet wat betreft de persoonlijke ontwikkeling.”

Wat is het doel van Bilingualism Matters, het centrum voor tweetaligheid dat u heeft opgericht?

“Bilingualism Matters is inmiddels een Europees netwerk geworden. Onlangs heb ik hier in Nederland het twaalfde filiaal geopend. We proberen alle sectoren van de gemeenschap te bereiken, dus ouders, leraren, beleidsmakers, gezondheidsspecialisten en bedrijven. Dat doen we door lezingen te geven, seminars te organiseren, onderzoeksprojecten op te zetten en samen te werken met beleidsmakers. Niet zo lang geleden hebben we samengewerkt met de Schotse regering en haar geholpen bij het opzetten van een nieuw beleid om vreemde talen te introduceren op basisscholen. In Nederland is zoiets natuurlijk al jaren gaande; als ik hier een lezing geef over het belang van tweetaligheid, heb ik het idee dat ik preek voor eigen parochie.”

Antonella Sorace

1985	masterdiploma toegepaste linguïstiek aan de University of Southern California
1987-1992	gepromoveerd in de linguïstiek aan de University of Edinburgh
1989-heden	hoogleraar ontwikkelingslinguïstiek aan de University of Edinburgh
2008-heden	oprichter en directeur van Bilingualism Matters

Anne-Mei The

Campagne

Op de tv zag ik staatssecretaris Martin van Rijn met zijn publiekscampagne ‘De samenleving verandert, de zorg verandert mee’, waarin hij aandacht vraagt voor zijn beleid. Mensen moeten onder meer langer thuis blijven wonen.

Ik dacht aan het gesprek met de geestelijk raadsvrouw tijdens mijn verpleeghuisonderzoek. Geschokt was ik door de schrale zorg en de wachtende bewoners.

De raadsvrouw knikt: “Het is niet allemaal rozengeur en maneschijn. Maar wie zei dat het leuk zou zijn?” Daarop vroeg ik: “Lijkt het je niet vreselijk hier te moeten wonen?”

Die vraag houdt haar bezig. Onlangs overleed haar moeder, voor wie ze lang en intensief zorgde, en werd haar buurvrouw opgenomen in het verpleeghuis. Door deze ervaringen steeg haar waardering voor verzorgings- en verpleeghuizen. “Ik overleef het wel.” Bij het alternatief, thuis blijven, vindt ze het appèl op de omgeving te groot. Ze zorgde met alle liefde voor haar moeder en kon dat combineren met haar werk. Zelf wil ze het haar kinderen niet aandoen.

De buurvrouw verpieterde thuis en was stervende. Een vreselijke situatie. De eerste week in het verpleeghuis wilde ze liever dood dan blijven, want er gebeurde ‘niets’. Nou, dacht de raadsvrouw, er gebeurt heel wat. Ze wordt gewassen en krijgt te eten. Thuis vervuilde ze. Daar waren geen activiteiten en maakte niemand een praatje.

‘Omdat de zorg moet veranderen, verandert de samenleving mee’

Het hangt ervan af waarmee je het vergelijkt, vindt de raadsvrouw. Vergeleken met goede, vroegere tijden is het verpleeghuis van nu behelpen. Maar vergeleken met thuis wegkwijnen of op straat zwervende dementerenden is het een uitkomst.

Net als Van Rijn wil ik een samenleving waarin mensen zich om elkaar bekommeren. Maar die bestaat nog niet. Verandering van denkbeelden over zorg voor elkaar en het scheppen van voorwaarden om dit te kunnen doen, zijn daarvoor nodig.

Is een campagne met de leus ‘De zorg moet veranderen en de samenleving verandert daarom mee’ niet reëler?

a.the@parool.nl

Hoogleraren Anne-Mei The (zorg en dementie, UvA) en Jaap Seidell (voeding en gezondheid, VU) schrijven om beurten over hun vakgebied.